

Kütiorg jahib Lõuna-Eesti suurima

turismimagneti tiitlit



Tomi Saluveer, reporter
3. november 2022, 00:20



- Kütiору Puhkekeskuse OÜ esindaja Imre Viilukas näitab Kütiору nõlvale rajatavat **Eesmärk on saada piirkonna külastatavaimaks turismisihtkohaks.**
- **Eelmine hooaeg oli olude poolest keskusele ideaalne.** uut tõstukitesüsteemi, mis võimaldab külastajaid teenindada üle kahe korra kiiremini. Foto: Arvo Meeks
- **Kütiorus on valmimas uus kahe tõstukipaariga liftisüsteem.**

Eesti suurimas ürgorus asuv mõni aasta tagasi taastatud Kütiору puhkekeskus pürib Lõuna-Eesti atraktiivseimaks turismi sihtpunktiks. Seda tõestab eelmisel aastal vastu võetud ligikaudu 15 000 külastajat. Tänavuse hooaja eel paigutasid keskust eest vedavad Võrumaa ettevõtjad suusanõlvadele aga uue tõstukite süsteemi.

«Uute tõstukite paigaldamine on lõppstaadiumis,» kirjeldas tööde kulgu Kütioru Puhkekeskuse OÜ juhatuse liige Imre Viilukas. «Praeguseks on postide vundamendid tehtud, mastid said püsti ning käib rullikute paigaldamine.»

Viilukase sõnul hakkab suusatajaid peagi algaval hooajal mäe otsa sõidutama võimas T-kujuliste postidega kahest tõstukist koosnev suusalift.

120 tonni betooni

«Ehitustööd on kestnud juba neli kuud,» lisas Viilukas. «Valmistasime vundamentide saalungid ning valasime maasse sisuliselt 120 tonni betooni.»

«Meie maksime kasutatud tõstuki eest 100 000 eurot,» sõnas Viilukas. «Samaväärne uus tõstuk maksab ligikaudu 700 000 eurot. Raud on raud, sellega midagi ei juhtu – metallpostid ja muud konstruktsioonid on pärast renoveerimist ja viimistlemist nagu uued.»

«Kõik tõstukisüsteemi liikuvad detailid ostsime uued,» rääkis keskuse eestvedaja. «Lisades soetushinnale uute trosside, rullikute, laagrite hinnad ja tööjõukulud, saame kogu investeeringuks ligi 200 000 eurot.»

Uue suusalifti paigaldamise vajaduse tingis suusakeskuse juhi sõnul eelkõige nädalavahetuste suur külastatavus, mil tõstuki järjekord oli pikk. «Uus tõstuk on varasemast 30 protsenti kiirem, seega suudame kolm korda rohkem rahvast üles suusamäele viia.»

Inimesed olid tema sõnul ka rahulolematud, kui nad kiiresti mäele ei saanud ning paljud järeldasid ekslikult, et sama probleem võib olla ka teistel nädalapäevadel.

Uue suusalifti paigaldamise vajaduse tingis suusakeskuse juhi sõnul eelkõige nädalavahetuste suur külastatavus, mil tõstuki järjekord oli pikk.

Piletimüügi põhjal külastas Kütioru suusanõlvasid eelmisel aastal kolme kuuga ligikaudu 15 000 inimest. «Teame, et suusatajad jagunesid Võru maakonna erinevate majutusasutuste vahel,» lisas keskuse juht. «Kütiorgu võib seega nimetada piirkonna üheks tõmbekeskuseks.»

Kolmel talvekuul on Kütiorg aga tema hinnangul Võru maakonna kõige külastatavam objekt. «Kui terve aasta arve vaadata, on külastatavaim küll Haanjas asuv Suure Munamäe torn, kus käib teadaolevalt aastas 20 000 inimest. Kütiorgu kogunes aga ligilähedaselt sama palju külastajaid vaid kolme kuu jooksul.»

Uue tõstukisüsteemi toel loodab suusakeskus selle eestvedaja sõnul nüüd liikuda 15 000 külastaja pealt 20 000ni. «Olime eelmisel aastal olukorras, et ei saanud puhkekeskusele isegi reklaami teha, sest olime niigi ülerahvastatud,» rääkis Viilukas. «Inimesed turundasid seda kohta ise sotsiaalmeedias – kuidas muidu oli võimalik, et Kütiorgu sõitis päevas 400–500 inimest.»



Uus tõstukitesüsteem võimaldab küllastajaid teenindada varasemast üle kahe korra kiiremini. Foto: Arvo Meeks

Võru linnast on Kütiorg vaid kaheteistminutise autosõidu kaugusel. «Tegime eelmisel aastal taksojuhtidega kokkuleppe, et suusatajad tuuakse kohale viieteist euroga,» lausus Viilukas. «Kui taksos on viis inimest, teeb see transpordikuludeks Võru linnast Kütiorgu vaid kolm eurot inimese kohta.»

«Plaanime tõmmata nädala pärast tõstukitele trossi peale ja hakata testimat,» rääkis puhkekeskuse juht. «Suusahooaeg algab meil siis, kui tuleb külm ja lumi, kuid eeldatavasti mitte enne detsembri algust.»

Viilukas tõdes, et eelmine aasta oli suusakeskuste jaoks imede talv, kuna külmaks läks juba novembri teisel poolel ning detsembri alguses käis möll juba täie hooga. «Üldjuhul algab hooaeg enne jõule.»

Nõlvade katmine kunstlumega on Viilukase sõnul sel aastal kõrge elektrihinna tõttu seotud ka riskidega.

Mullu sai ka kõik Kütioru suusanõlvad katta kunstlumega, mis on looduslikust vastupidavam. «Kunstlume tootmine kestab kaks-kolm nädalat: ühe nõlvaga läheb kolm-neli päeva, siis paneme lumekahurid teise peale ja nii edasi,» kirjeldas Viilukas. «Kui läheb külmaks ja lumi tuleb, saab tegelikult juba nädal pärast kahurite töölepanekut sõitma hakata.»

Nõlvade katmine kunstlumega on Viilukase sõnul sel aastal kõrge elektrihinna tõttu seotud ka riskidega. «Kui vahepeal sulailm üle käib, tuleb kõigega otsast pihta hakata,» nentis mees. «Nõlvad ei sula ära küll viie päevaga, aga mõnel aastal võib ka kaks nädalat olla seitse soojakraadi. Sellisel juhul on kindlasti vaja lund juurde toota.»

Kütiorg on kahel aastal kogunud populaarsust ka koolilaste suusapäevaga, mil klass koolilapsi saab koolist vaba päeva ja nelja tunni jooksul omandavad nad mäesuusaoskused. «Tegime koolidele soodsa hinna ja lisaks toetavad ka kohalikud omavalitsused suusapäeva, tasudes pool kuludest,» rääkis Viilukas. Eelmisel aastal kasutasid seda võimalust paljud koolid üle Eesti, kokku omandas suusaõppe 2200 õpilast. Sama programm alustab ka sellel hooajal jaanuari alguses.



Üles ja alla hakkab sõitma kaks tõstukipaari, rääkis Kütioru Puhkekeskuse OÜ esindaja Imre Viilukas. Foto: Arvo Meeks

Konkurent tunnustab

Munakal ja Kuutsemäel majandava Äärmusliku Spordi ASi juhatuse liikme Priit Tammemäe sõnul ei oska ta Eesti tänaseid suusakeskusi omavahel konkurentideks nimetada.

«Kui võrrelda Eestit näiteks Soomega, siis seal on küll elanike arv neli korda suurem, kuid riigis on kokku ligikaudu 70 suusakeskust. Eestis olevad suusakeskused on aga võimalik kahe käe näppudel kokku lugeda,» tõdes Tammemägi.

Eesti geograafia seab tema sõnade kohaselt samuti piirangud, sest neid nõlvasid väga palju ei ole, kuhu oleks mõtet suusakeskus rajada. «Kütioru puhkekeskuse uued omanikud on aga kahel hooajal asja kenasti ette võtnud ning keskuses tublilt toimetanud,» tunnustas Tammemägi.

KÜTIORG

- Võru vallas Koloreino külas asuv Kütiorg on Eesti suurim ja võimsaim ürgorg. Selle pikkus on 4,7 kilomeetrit, laius 250–600 meetrit, sügavus kuni 70 meetrit. Veergude kaldenurk on keskmiselt 18 kraadi, eri allikad pakuvad suurimaks kaldenurgaks 28–38 kraadi. Orule on iseloomulikud järsuveerulised lisaorud.
- Kütiorg on tekkinud jääajal tugeva surve all olnud liustikualuste veevoolude uuristuse tulemusel. Sügavas järsuveerulises orus voolab Iskna oja läbi kuue väikese järve ja paisjärve. See langeb Võru-Vastseliina maanteest Noodasjärveni 75 meetrit.
- Kütioru veerud on kaetud kuuse-segametsaga, kus enam kui sajandivanuseid kuuski ning haruldaselt jämedaid ja kõrgeid haavapuid. Oruga on võimalik tutvuda samanimelisel matkarajal.
- 2019. aasta sügisel otsustas grupp Võrumaa ettevõtjaid taastada Kütioru keskuse ja rajada sinna Eesti ühe parema suusakeskuse.
- Puhkekeskuses on kokku seitse laskumisrada kogupikkusega 2,56 kilomeetrit. Keskuse peamajast saab laenata suusavarustust.

Allikas: internet